

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrť leta 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar). — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Poštno hranilnice.

Slovenci se veselē radi različnih praznikov, katerih so srečno doživeli in se v pobožni hvaležnosti spominjajo Vsegamogočnega, da jim dodeli ljubo zdravje in ljubo življenje. Novo leto, 1. dan v letu je zlasti takov pomembni praznik.

Letos — bi pa jaz rekel — da je za avstrijske državljane — 12. dan januarja imenitnejši, nego 1. dan l. 1883. Zakaj, tega mi ni treba obsirno razlagati, vsaj č. čitatelj vidi, da pišem o poštnih hranilnicah, katere se bodo 12. t. m. otvorile skoro pri vseh avstrijskih poštah. Tega dneva in tega novega zavoda bi se imeli zlasti Slovenci v Avstriji veseliti, in to iz sledečih vzrokov! Duševno življenje je nam Slovencem že kolikor toliko dovoljeno, zlasti od zdanje c. kr. vlade. Dovoljeno nam je, da se smemo Slovenci zvati, da smemo ponosni biti, da smo Slovenci, dovoljeno nam je, govoriti doma in drugod skrivno, javno in očitno v našem jeziku; pisati in tiskati smemo v slovenskem jeziku svoje knjige, v cerkvi se uči moliti, Boga se bati, modro, pobožno in pravično živeti — v našem slovenskem jeziku. Tudi se odpira pot našemu materinskemu jeziku v ljudske šole in v uradnije, in ako smo strogi, ne sme se nam v naših kmetskih šolah zoper našo voljo naš jezik zatirati, in ako odločno tirjamo, morajo nam tudi uradi v našem jeziku pisati. Duševno življenje smo torej Slovenci dosegli že — kolikor toliko — in kar še manjka, — seveda precej še — to bomo tudi dosegli z doslednostjo in pridnostjo, vsaj je naša reč pravična, poštena, naravna, nam in državi na korist. — Slovenci pa smo, kakor vsi ljudje, iz duše (duha) in telesa. Duh naš je okrepan s pravičnimi postavami in naredbami avstrijskimi, telo naše pa še zeló slabi, slabi zavoljo slabih letin, velikih davkov in drugih nezgod. Telo naše hočem reči materijelno naše stanje, premoženje naše pa slabi tudi vsled lahkoživo-

sti, vsled lehkomišljenosti in drugih malih in velikih razvad naših, in največ pa radi tega — ker smo Slovenci bili premalo varčni, premalo šparavni, vse premalo smo štedili. Slovenec si je prerad privoščil kapljico vina, prerad dober grizljaj jestvin, prelahko je Slovencu krajcar iz rok zmuznil za malo koristne in nepotrebne stvari. Tudi se ga je na varčnost premalo opominjevalo; njegovim svetovalcem, nepravim domoljubom, nemškutarjem namreč, kateri so imeli Slovence v rokah, je lehkomišljenost in potrata (radodarnost, gostoljubnost ste sicer lepi lastnosti, a na kvar kmetu) le v hasek bila. Zdanja avstrijska vlada, zdanji merodajni domoljubi imajo zaslugo, da so začeli ljudstvo opominjati na varčnost, in dajati priliko tudi, doma denarje shranjevati, doma obresti nalagati — in to vse na prav lehek način, brez potov, brez stroškov, da človeka, ki mu domoljubno srce bije, kar veseli. — Štajerski Slovenci so sicer imeli tudi zdaj mnogo prilik, svoje denarje shranjevati v hranilnicah in posojilnicah, katerih je veliko na spodnjem Štajerskem; a kranjski Slovenci imeli so skoro do najnovejšega časa edino le ljubljansko veliko hranilnico. Zlasti dolenjska lepa stran, kjer živi vsled obilnih davkov, vsled elementarnih nezgod, pa tudi zavoljo lastne lahkoživosti precej obubožan narod, ni imela do zdaj niti ene hranilnice in posojilnice (razen male v Metliki). Zdaj se pa bode mahoma otvorilo toliko poštnih hranilnic, katerih veliko bolj potrebuje, kajti zavodov, kjer bi denarje na posodo dobival, ne potrebuje toliko, kajti izposojevanje je lahkomišljenemu človeku v pogubo ali škodo, ne v korist.

Slovenci torej zasavski z veseljem pozdravljamo nove poštno hranilnice, ker od njih pričakujemo, da se bode naš narod jih posluževal, da bode varčeval in si s prihranjenim denarjem opomogel materijelno, in da bode opešano materijelno blagostanje tudi dosta k narodnemu ponosu pripomoglo. Kako so osnovane poštno hranilnice, tega nam ni dnes razlagati, vsaj

bodo pošte obširna in temeljita razjasnila tudi v slovenskem jeziku med narod širile. Treba pa je tudi domoljubom, ljudstvu z ustno, živo besedo stvar priporočati, kajti živa beseda človeka bolje gane, nego mrtva tiskana črka.

J. L.

Gospodarske stvari.

Medicinska ali zdravilna vrednost nekterih sočivnih rastlin.

Spargelj žene močno na vodo in se rabi kot zdravilo, pri onih, ktere muči protin. Kiselca deluje hladivno na človeški organizem in zato jo rabijo kot glavni del krepčivnih juh.

Mrkev ali korenje ima mnogo sladkorja v sebi. Nekteri jo ravno zavoljo tega ne marajo. Le notrajno srce ali stržen je težko prebavljiv, zunajni del pa je prav lahko prebavljiv. V nekterih krajih rabijo korenje proti zlatenici (Gelbsucht).

Debeli, sladki čebulj je posebno bogat takih tvarin, ki so najboljši pomoček proti skrininskemu ali protinovemu strupu. Ako se po časi v meseni juhi sprazi, je to posebno dober pomoček tistim, ki morajo v svojem poklicu mnogo sedeti.

Koceni cvetnega zelja imajo isto moč in vrednost.

Kako znajo francoski vrtnarji jabelka hranjevati.

Francoski vrtnarji, kterim gre za to, da za jabelka več denarjev potegnejo, so si izmislili razne načine, kako jabelka do spomladi in do sred prihodnjega leta ohraniti in sicer tako, da sad popolnoma črstev ostane, kakor bi ga bili še le pred kratkim z drevesa vzeli.

V ta konec si vzamejo zaboj ali še bolj primeren sod, na ktereга dno natrosijo do 6 centimetrov debelo plast malčevo ali gipsove moke, kakoršna se za gnojenje deteljišč navadno rabi.

Na to malčevo plast naložijo plast jabelk, ki so pa poprej vsako posebe v košček čistega papirja zavili. Med posameznimi mora ostati nekaj prostora.

Na to nasujejo zopet plast malca, na katero se zopet plast jabelk položi in tako naprej, dokler ni posoda polna.

Konec nareja seveda plast malca. Kedar se hoče kaj sadja izvzeti, se mora malčeva plast odstraniti. Vsakokrat pa se morajo jabelka, ki v posodi ostanejo, z malčevo plastjo dobro pokriti.

Tako ostanejo jabelka pre do prihodnje jeseni zdrava, okusna in sočna.

Dober klej za kovine v kamen.

Da se železne palice ali kaj takega v

se rabijo navadno tvarine, ki neprisilijo v zvezi. Žveplo na primer z železom zveže in ga potem razjé.

Rado rabljeni mavec tudi škodljivo deluje. Železo se raztegne in tako klej razžene, ki ga pa tudi mokrota sčasom raztopi in razje.

Navadni mort začetka ne drži in dolgo časa potrebuje, da se strdi. Nekteri rabijo tudi zmes iz železnih opilkov, in saj in še vinskega jesiha, pa kislina, ki je v ti zmesi, loti se tudi železa, ki začne rujaveti in se tako raztegne, da včasih razžene kamen, v ktereга je vstavljeno.

Svinec naposled je predrag. Prav trden in dober kup klej se napravi iz navadne smole, ktera se nad žrjavico raztopi in v raztopljeni na moko zdrobljene opeke nameša tako, da je zmes še tekoča, da se more vljiti v ljuknjice, v ktere se železne palčice vtaknejo. Kedar se ta zmes v ljuknjice vljuje, se morajo še drobni koščeki opeke, ki so se poprej zgreli, v njo potakniti.

Ta smolnata zmes se s kamnom prav trdno posprime in tudi kovine močno drži. Voda je ne razmoči, tudi kovinam ne škoduje in je res prav dober kup.

Sejmi. 17. jan. v Kapeli pri Brežicah, Gornja Radgona, Petrovče, Tilmič pri Lipnici, 20. jan. Arnauž, sv. Mohor, sv. Lenart v Slov. goricah, Schwanberg, 21. jan. Teharje, 22. jan. Mozirje, Mahrenberg, Radgona.

Dopisi.

Iz Celja. (Govor dr. Vošnjakov.) II. Sedanja konservativno-narodna večina državnega zbora je že poprej, dokler je bila še v manjšini, od leta 1873, sem vedno opozarjala vlado na propad kmetijstva. Zato je prvo njeno delo, ko je prišla do večine, bilo, da je od vlade zahtevala, naj precej potrebno ukrene, da se kmetsko ljudstvo reši popolnega propada in se mu spet pomaga na noge. Kolikor se je v kratkem času treh let dalo storiti, se je zgodilo. Naložila se je carina ali col na kmetske pridelke vnanjih dežel, da se naši domači pridelki lože prodavajo; sklenila se je postava zoper oderuhe, znižal se je davek za posojilnice in vsled tega omogočila vesela prikazen, da so se na mnogih krajih napravili taki denarni zavodi, ki pomagajo kmetom v denarnih stiskah. Ukazalo se je hranilnicam, da naj od svojih rezervnih zakladov dajejo kmetskim posojilnicam brezobrestna posojila, česar pa dodaj hranilnice še nečejo storiti. Olajšalo se je posilno legalizovanje, pa bi se bilo še bolj, ko ne bi nasprotovali nemški liberalci gospodske zbornice. Kmalu pride v pretres postava o ded-

nem nasledstvu na kmetih storilo kmetskemu nasledniku naprej gospodari, ne da bi dobil vsled prevelicnih izplačil za druge dedove nad glavo zadolženo posestvo. V delu je sprememba šolske postave z ozirom na želje in potrebe kmetskega ljudstva. Tedaj se je nekaj že doseglo v prid kmetskemu ljudstvu, še več pa se bode v teku kratkih let. G. govornik preide potem na narodno vprašanje in razvija v krepkih besedah, da je sveta dolžnost vsakega naroda, braniti, ohraniti in razvijati svojo narodnost. Ako hočejo Slovenci kaj veljati in se popeti do boljšega materijelnega stanja, morajo svetu pokazati, da marajo sami za sebe in da hočejo biti enakopravni državljani, ne pa sužnji katere koli tuje narodnosti. Občna krščanska omika ljudstva je le mogoča na podlagi maternega jezika in verske (konfesionalne) šole, zato je vsaka jezikova mešanica v ljudskih šolah ne samo nepotrebna, ampak škodljiva; brezverske šole so pa rak na ljudskem življu. Pri vseh narodih se razni jeziki še le v srednjih šolah uče, in tukaj imajo slovenski učenci dovolj prilike navaditi se družih jezikov in v prvi vrsti nemškega, vendar mora biti učni jezik tudi v srednjih šolah slovenski, da se iz naroda samega izreja prava narodna inteligencija, ki bode vodila svoj ljubljani narod k boljši bodočnosti. Če nam Nemci povsod svoj jezik usiljujejo, storijo to iz zgolj samopašnosti, da bi potem lahko Nemci povsod službe dobivali mej Slovenci, ne da bi znali slovenski, domačini naši pa bi si morali svoj kruh iskati po daljnem svetu. Tisti Slovenec, ki podpisuje prošnje proti svojemu maternemu jeziku in za nemščino, podaje svojim otrokom kamen namesto kruha in je podoben grobokopu, ki koplje jamo za svojega lastnega sina. Narodi pridejo do moči in veljave le, če sami sebe spoštujejo. Ko bi Italijani ali Nemci ne marali za svojo narodnost, bili bi še dandanes razcepljeni v male deželice; združila v močne države jih je le narodna zavest. Kdor tedaj Slovincem svetuje, da se morajo čem preje tem bolj iznebiti svoje narodnosti, je zakleti sovražnik slovenskega naroda in hoče narejati iz svobodnih državljanov sluge družih narodov. Ti volkovi v ovčji obleki dobro vedó, zakaj hočejo Slovincem vzeti njihovo narodnost. Da bi se potem odstranila poslednja ovira, ki brani Nemcem do Adrije ter se sezidal nemški most od Berolina do Trsta.

(Konec prihod.)

Iz Ljutomera. (Slava vrlim kmetom slovenskim! Konec.) Če se nemški jezik uči po šolah po pameti in ne na škodo slovenščini, zoper to ne rečemo besedice. Samo skrbne starše mora v sreci zažebet, če se otrok v šoli ne nauči v maternem jeziku gladko brati in pravilno pisati. In ako bo učitelj deci nauke razkladal s pomočjo nemškega jezika, takrat še

ne bodo v stanju naučiti se ne slovenski ne nemški. Tiste šolske odbore, ki sedaj prosijo za nemški učni jezik po ljudskih šolah, bi pač radi poslali v šolo k našim starim skušenim možakom, vrlonarodnim kmetom; toti naj bi jim razložili šolske razmere! Italijani imajo šole italijanske, Francosi francoske, Angleži angleške, Madžari madžarske itd., samo Slovenci naj bi ne imeli slovenskih šol! Oj, narobe svet! Mi spoštujemo vsak drugi jezik, a svojega tudi nečemo zaničevati in zanemarjati. Slovenski kmet, Slovenec v obče, plačuje davke, kakor Nemeec in Madjar ali Lah; enakih pravic z imenovanimi narodi bi pa ne smel uživati? Slovenci v svojej prirojenej pohlevnosti ne zahtevajo, da bi v šoli in uradih ali „kancelijah“ veljala samo slovenščina brez nemščine. Ne. Mi hočemo ravnopravnost, t. j. naj nemščina ne bode ošabna gospa, slovenščina pa zaničevana dekla; obe naj bodete kakor sestrični ena mirno zraven druge. Za tegavoljo slovenski poslanci zahtevajo slovenske šole, da se slovenski otroci bodo zamoglo dobro priučiti svojemu maternemu jeziku v besedi in v pismu; srednje šole pa se naj vravnajo tako, da Slovincem več ne bodo v škodo, ter da bodo iz njih prihajali uradniki, ki bodo zamogli vstrezati Slovincem in Nemcem. Nemški uradnik je revež, kedar vidi pred seboj stati Slovence, slovenski uradnik pa zamore vstreči Slovincu in Nemcu. Če pa gospodje uradniki niso zmožni našega jezika, zakaj bi mi mogli pri tem trpeti? Smo mar mi temu krivi? Ali se bomo mi zavoljo njih morali nemški učiti? Nemci pri nas iz uradnic ali „kancelij“ dobivajo nemške dopise, ravno tako Slovenci. Prvim se ne godi toraj krivica, med tem, ko Slovenec ne ve, kaj nemško pismo ima v sebi ter mora še le iskati dobrega človeka, ki bi mu nemško pismo razložil. Mar ni to pravično, če Slovenci zahtevamo, naj gosposka na slovenske vloge ali pisma odgovarja slovenski, na nemške pa nemški? To je ravnopravnost. To je, kar Slovenci zahtevamo, terjamo. Za sebe iščemo pravico, Nemcu ne želimo krivice. Pravicoljubni konservativni Nemci nas v tej zadevi podpirajo, nam pomagajo do pravice. A da bi se Slovincu godila pravica, temu se na vse kriplje ustavljajo naši takozvani „liberalni“ Nemci in ž njimi somišleči nemškutarji, ki jako dostikrat še sami ne znajo nemški prav govoriti in pisati, slovenski pa tudi ne. Takšnim ljudem spuščajo vodo na mlin tiste občine, ki podpisujejo prošnje, katero je skoval nekdanji „lotmerski Hanzi“, prošnje, v kateroj Slovence hujska in šunta zoper njihovo lastno mater. Tukajšnji kmetje z vrlimi župani na čelu se zavedajo svojih dolžnostij, ki jih imajo do ljubljene domovine; oni dobro znajo, da je prava omika mogoča le na podlagi jezika ali govornice, ki smo je že v zibeljki se

vadili s pomočjo sladkih ustnic materinih. Veseli nas, da so se naši značajni možaki oglaševali s prošnjami za ravnopravnost in pravico slovenščine v šoli in uradu. — Slava vrlim narodnjakom slovenskim.

Iz ormoškega okraja. (Volitev načelnika okr. zastopa.) Šmidl se je načelništvu okr. zastopa odpovedal in treba bode novega načelnika izvoliti. — Seja, pri kateri se bodo ta za celi okraj imenitna volitev vršila, je nastavljena na 17. t. m. in treba je, da se te vsi udi okr. zastopa udeležijo. Vprašajmo se: koga bomo za načelnika volili, kdo uživa za to važno mesto naše zaupanje? Gotovo celi okraj navdaja ena misel, ena želja; G. dr. Geršak naj bo naš okr. načelnik. — On je sedaj več let v okr. zastopu in v okrajnem odboru, on je namestnik odstopivšega načelnika in na tem mestu je on povsod pokazal trdo voljo ter energijo v prosep in za blagor okraja v takej meri, da smo vse hvale dolžni. Nепrecenljive so tudi njegove zasluge v narodnem obziru našega okraja, ker povsod, kjer je šlo za zagovarjanje ali zahtevanje naših pravic, povsod so našli g. dr. Geršaka v prvi vrsti. On je tedaj v vsakem obziru naš mož in on bode naš okrajni načelnik. — Da pa se ta naša želja slavno izvrši, je neobhodno potreba, da vsi naši udje okr. zastopa k seji 15. t. m. pridejo, nobeden ne sme izostati in v popolnem številu složni moramo biti, kakor eden eden mož, da pokažemo svetu našo složno moč.

Iz Konjic. (Zapeljana mladež.) Na Silvestrov večer priredila je tukajšnja požarna bramba zabavo s plesom. Žabava je bila zarad uganjanja veliko-nemške politike tukajšnjih renegatov slabo obiskana. Da bi se pa ta veliko-nemška politika tukaj vedno bolj razširjala in tudi ohranila, zato skrbijo očetje renegati, ki že zgodaj na mladino politično vplivajo in jo v veliko-nemških idejah povpspeševajo. Dokaz temu slovo oziroma politični govor, ki se je ta večer v sporazumljeni tukajšnje požarne brambe govoril. Jaz nečem danes natačneje o njem govoriti ter hočem, ako želite, še pozneje kako besedo spregovoriti. Danes samo to omenim, da je bila ta večer tukajšnja narodna stranka hudo žaljena in da se je vodstvo tukajšnje požarne brambe duševno nezmožnega pokazalo kako primerno besedo spregovoriti. In pregovor, ki pravi, da jabelko nikdar daleč od drevesa ne padne, se tudi tukaj kot resnica pokazuje. Tukaj in večidel v celem okraji vidiš lahko, da se mladina jako živahno nemško-političnih društev vdeleževa. A žalostno je, da se med to mladino tudi učenci Celjske gimnazije nahajajo, ki nosijo črno-rudečo-zlate trake. A ne samo tukaj, ampak tudi v Celji se s tem ponašajo. In čujte, kaj še v Celji ti nezreli nemški mladenci počenjajo! Osnovali so, kakor sem slišal,

skrivno-nemško-politično gimnazijsko društvo, koje se pri neki kavarni v privatni sobi zbira, posvetuje ter veliko-nemško politiko kuje. Ali je to celjskemu g. gimnazijskemu ravnatelju znano? — In ako mu je znano, na kaki način misli temu počenjanju nemških učencev konec storiti? — Sploh pa je mnenje, da je temu počenjanju kriv g. ravnatelj sam, kajti on uganja nemško politiko ter se nemško-političnih demonstracij pogostoma vdeleževa. Jaz mislim, da taki ravnatelj v Celji ni nikakor na pravem mestu in skrajni čas je že, da vlada tukaj potrební korak stori ter vodstvo celjske gimnazije energičnemu Slovincu odda.

Iz Mozirja. (Dva odlična moža) pisala sta Savinjskemu sokolu tako-le: Gosp. Josipu Lipoldu, starostu „Savinjskoga Sokola.“ Velečienjeni gospodine! Brzobjavno dojavljeno mi viest, da ste me članom slavnoga „Savinjskoga Sokola“ jednoglasno izobrali, primio sam na ugodno znanje te tu čast ne samo da primam, nego se snjome upravo ponosim. Liepa Vam hvala na tome odlikovanju, a po celoj jur Sloveniji slavno poznatomu „Savinjskomu Sokolu“, liepo molim, izručite moja srdačno poštovanje i biskupski moj blagoslov!

Sa odličnim štovanjem

Strossmayer,
biskup.

U Djakovu dne 31. prosinca 1882.

Pismo gosp. Dr. Fona se glasi: Slavno društvo „Savinjski Sokol“ u Mozirji. Velikim radošću sačuo sam radostnu viest, da me je slavnoisto izvolilo izabrati svom začastnim članom. Odlikovanjem tim, uvrstilo me je slavno društvo, u broj najodličnijih muževa slovenskih. Dobro znadem, da nisu moje zasluge toli vriedne, te da meni izkazanu čast zaslužio nisam nu nastojati ču svimi svojimi silami, da si stičem ma ikoju zaslugu. za domovinu našu. Zahvaljujuč se naj toplije na izkazanom mi časti, neka bude društvo uvjerenom, da ču biti uvjeko slavnomu društvu vjernim članom. Zdravo!

Dr. Jos. Fon,

starosta „hrvatskog Sokola“ v Zagrebu.

Iz Ormoža. (Okrajni zastop.) V sredo 17. januarja bode okrajni zastop imel občni zbor; naj pridejo vsi zastopniki, ker je dnevni red jako važen; voliti se imajo namreč dva odbornika na mesto gg. Majheniča in Kmetiča, ki je vendar le izstopil; narodna stranka priporoču na njihovo mesto voliti gospode: župnika Sporna v Ormoži in trgovca Maksa Robiča pri sv. Miklavži. Razun tega pa še bode volitev načelnika, ker se je ob novem letu tudi gosp. Schmidl odpovedal načelništvu.

Od sv. Petra pri Radgoni. (G. dopisniku iz Stavenšinjee.) V 1. številki cenjenega „Slov. Gospodarja“ piše nek domoljub, da je baje celjski lisjak“ prišel v Lisičnjak snubit, da bi vjel

neko drobno lisičko, in da bi bi starašina pri tem opravilu, kar bilo res, in tudi nikdar ne bode vedno bil, in tudi zanaprej bodem iskreni prijatelj le takim slovenskim časnikom, kateri pridejo iz krščanskega domoljubnega peresa, kakor je n. pr. „Slov. Gospodar“, kateri list uže čitam 5 let, in še nikdar mi ni kaj nepovoljnega donesel, vže vselej komaj pričakujem nedelje, da list na pošti dobim, iz katerega izvem kar se po naši mili domovini godi, kakor tudi po drugih delih sveta. Toraj Vam gospod dopisnik iz Stavenšinjec svetujem, pišite vselej le to, kar bode te znali, da je gotovo resnično, tedaj Vam besedice „bojda“ ne bode treba rabiti.

Ivan Duh.

Od sv. Urbana pri Ptujih. (Požar.) Ko je leto 1882 že slovo jemalo, so se še na dveh krajih v sv. Urbanski fari prav velike nesreče prigodile. Na den sv. Janeza ob 1/2 6. zjutraj je zgorelo pohištvo Antona Rašl-na po domače Županovi v Janeževcih. Mož je ravno odšel iz doma, ljudi ni bilo kmalo dovolj na pomoč, in zgorela je krava, telica in dve svinji. Še veliko nevarnejši požar pa je bil na starega leta den ravno pri cerkvi sv. Urbana. Ob 1/4 6. zjutraj se je vnelo po nekaki še dozdej neznani nesreči pohištvo udove Terezije Muršec, ter je v kratkem popolnoma pogorelo. Ogenj je tudi pokončal sosedni hram udove Bezjak. Hiša gospoda Franca Simoniča je bila v veliki nevarnosti; le velika obramba je hram obvarovala pred pokončanjem, čeravno je škoda zdatna, ker je plamen sosednjega hrama pokončal okna in duri. Na srečo je bilo že veliko ljudi zbranih k službi božji, kateri so hitro na pomoč hiteli. Take nesreče so tem večje, ker o tem času požar ne pokonča samo pohištva, temuč tudi ves živež za ljudi in živali. Ljudje bodite pazljivi!

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Državni zbor začne 15. t. m. zborovati in je zlegano od liberalcev, da bode letos razpuščen ter nove volitve razpisane. Ta želja se jim ne izpolni. Marveč državni zbor bode še letos celo leto in drugo do polovice zboroval. Med tem sklene še marsikaj ljudstvu v korist in prenaredi na Českem kupčijske zbornice tako, da bodo Čehi pridobili najmanj 4 sedeže. Slovani v Šlezkem se močno prebujajo. Prajzi so mislili skoz Šlezijo in Moravsko napraviti nemšk most do Dunaja pa se jim ne posreči. Šlezicianje tirjajo popolno jednakopravnost, materinski jezik v ljudskih šolah, slovansko učiteljišče in gimnazijo. — V gospodsko zbornico bode baje tudi tržaški c. k. namestnik Depretis pozvan in česki kanonik Stule. — Za nesrečno Tirolsko so nabrali 639.329 fl. Za Koroško po vlada namerava nekaj več sto-

da se popravi struga Dravi in Zili. — V še ni boljše, lahoni so drzni kakor poprej, ker so pri volitvi za mestni zastop zopet zmagali. Dokler bode Depretis tam ne bode drugače. Ogerski državni zbor v Budimpešti začne delati postavo zoper oderuhe ali lihvarje; to je silno potrebno; Medžimurje so Magjari vzeli Hrvatom in podredili ogerskemu ministerstvu, sedaj hočejo ta lepi kos zemlje odcepiti še od Zagrebske nadškofije. — Starčević in nekaj dijakov njegove stranke je v Pariz telegrafiralo in najavilo svojo žalost o smrti Gambettovej; jednako delali so tudi Mladočehi. — Fml. Jovanovič je baje v Zadru ukazal, da c. k. namestnja dalmatinska ne sprejema ne italijanskih pa ne slovanskih vlog, ampak samo nemške. To bode vse prebivalstvo razjarilo, ker Nemcev tam sploh ni.

Vnanje države. Francozom je smrt vzela dva moža, na katera so se mnogo zanašali, če bi se z Nemčijo kedaj zgrabili. Pokopali so Gambetto in najboljšega generala, slavnega Chanzija. Obadva sta naglo in nepričakovano smrt storila. Pravijo, da Bismarku celó smrt pomaga. — Revščina in nesreča vsled povodnji na Nemškem mora uže velika biti, ker je celo nemški cesar v svojo možnjo segnul in 600.000 mark t. j. 300.000 fl. revežem daroval, kar sicer ni njegova navada. — Italijani še vedno razsajajo zoper nas, ker smo Oberdanka obesili. V Rimu je nek krojač v grofa Paara, ki je naš poslanik pri papeži, kamen pognal, ko se je ta od sv. očeta peljal domov, in drug capin je v grof Paarovo palačo 4krat iz revolverja ustrelil pa sreča, da ni nikogar zadel. Podobno rogovilijo zoper Avstrijance po vseh mestih. — Tripol bi Italijani Turkom radi vzeli in iščejo preprirov, jihov konzul je toraj hotel v trdnjavo brez vstopnice pa je bil od straže zadržan; jezen vzame bič in pretepe vojaka; turški sultan tirja sedaj od italijanske vlade zadostenja. — Srbski kralj je ukazal zlate kovati, ki bodo imenovani Milandor, kakor so Francozi imeli Napoleondore (zlati Milan, zlati Napoleoni). — Rusi zbirajo vojakov okolo Karsa in Batuma, da udarijo v Armenijo, kder so ljudje s turškim nasilstvom hudo nezadovoljni.

Za poduk in kratek čas.

Ženitvanski obredi.

(V okolici Slovensko-bistriški.)

Kedar se samci ali samice hočejo ženiti, pošljejo kakega zgovornega moža kako sredo ali saboto svatovat zgodaj v jutru. Ko v hišo stopi, pozdravi domače s starim krščanskim pozdravom, rekoč: „Hvaljen bodi Jezus Kristus; dobro jutro vam Bog daj. Oglasil sem se danes pri vas. Zvedel sem, da imate za prodati ru-

meno pšenico pa pitane voličke. — Bodemo o teh rečeh nekoliko pogovarjali in če mogoče in nam vsem povoljno, tudi porazumeli. Pot hoče zvedeti od starišev ali oskrbnikov samca (samice), če dovolijo in če sam (sama) hoče prostovoljno se zaročiti.

Če dobi povoljni odgovor, pride ta mož (starašina) s prihodnjim zaročencem, da se porazumejo in zaroko imajo pozno zvečer. Ženih in nevesta sežeta si v roke, starašina jima v znamenje stanovitne volje z glažekom vina po rokah polije z besedami: Bog daj srečo i. t. d. Tedaj pa fanti zunaj pod okni zajuckajo ali zavriskajo po trikrat.

Potem imajo priprave za gostovanje. Grejo tudi h notarju juterne delat. Ko nastopi predvečer, pridejo godci na dom ženiha in — če je moč — tudi neveste, da zagodejo „krancpint“. Zgodnjo jutro že pride starašina z ženihom in družbo pred vrata doma nevestinega in začne klicati:

„Hvaljen bodi Jezus Kristus, dobro jutro nam vsem Bog daj; Bog bodi z nami in z našim duhom. Podali smo se danes — pred zorom — na to pot, kakor nekdanj mladi Tobija. Bil je ta zelo bogaboječ mladenič. Zato mu je Bog poslal svojega arhangela Rafaela za varha, vodjo in govornika. Tako sem tudi jaz prišel s tem mladenčem in to družbo pred vrata vaše poštene hiše in kličem: (prvemu), da si morebiti prebirate rumeno pšenico ali zlate, pustite to vse na stran in dajte nam tak odgovor, da bodemo tako veseli in zadovoljni, kakor sta bila stari in mladi Tobija. Sedaj godci k prvemu zagodejo.

Ko se je mladi Tobija vrnil proti domu svojega očeta, peljal je s seboj Saro, zalo Raguclovo hčer, in nosil dolžno pismo, tudi ribji žolč, s katerim je doma svojemu slepemu očetu pogled odprl. Obravnal je vse to sv. arhangel Rafael.

Da bi se podobni naš namen dosegel, kličem h drugemu: da si morebiti obranavate te ali one opravke, kakor družino h molitvi, potem h opravkom opominjate, pustite to zdaj vse na stran, in dajte nam tak odgovor, da bodemo tako veseli, kakor so bili Izraelci, ko jih je Mojzes iz pod oblasti kralja Faraona s čudeži odpeljal in rešil, ko jih je skoz rudeče morje prepeljal, ko so bili v puščavi z mano nahranjeni in zdravo vodo napojeni, najbolje pa, ko so bili tako čudovito v oblubljeni deželo vpeljani. Sedaj godci zagodejo k drugemu.

Kakor sta bila Marija in Jožef in vsi pobožni svatje na ženitnini v Kani na Galilejskem čudodelnega Jezusa veseli, ko jim je prvi veliki čudež storil, ter z vodo napolnjene kamnate vrče v vino spremenil, tako bodemo tudi mi zadovoljni in veseli, če nam bodete dovolili ta naš namen doseči.

h tretjemu: hišni oče — gospodar — starašina, da si morebiti imata potrebni opravkov, pa bodite toliko blage volje, in nam dajte tak odgovor, da bodemo tako zadovoljni in veseli, kakor je bila sveta družina: Jezus, Marija in Jožef s pobožnimi svati na ženitnini v Kani na Galilejskem. Godci zagodejo k tretjemu.

Potem notrajni starašina vpraša zvonajnega, i kakšen odgovor želita od nas?

Zunajni starašina odgovori: hodila sva s tem mladenčem pred 14 dnevi tukaj, in videla v vašem vrtu mnogo zalih in dišečih rožič (cvetlic), pa ena se mu je najbolje dopadla, ponižnega in čednega duha kot vijolica, obdarjena s kršanskimi čednosti in vednosti, to želimo od vas, hišni oče, gospodar in oče starašina, da bi vam bila blaga volja, jo nam izročiti, v znamenje sreče in blagovolnosti z glažkom vina in rožmarinom v roki.

Tedaj notrajni vrata odprejo in potisnejo vun kakšno našemano baburo, katero zunajni starašina godcem izroči in reče:

Dobra je ta, pa še za drugo se priporočimo.

Potem pošljejo drugo žensko vun. Zunajni starašina jo v svojo družbo vzame in še nagovarja za drugo.

Potem pripeljajo vun „krancpint“. Starašina se zahvali za njo, in izroči „prautfürerju“.

Potem še zopet nagovarja in zdaj se vrata odprejo in stopi vun nevesta, z glažkom vina in rožmarinom v roki, in da glaž vina ženihi. Ženih vino okusi, ga da starašini, starašina pa s tem glažkom vina tako napije in nagovori: napijem najpoprej na slavo in čast trojedinemu Bogu — na čast preblagi Mariji Devici, vsem zvoljenim svetnikom božjim v nebesih, na stanovitno srečo, zdravje in blagi stan našima ženihi nevesti, da bi živela v vedni sreči, zdravji in zadovoljnosti do sivoglave starosti, in milosti božji zdaj v življenji in poznej po smrti.

Napijem tudi celej našej družbi (kompaniji), da bi bili vsi enkrat po smrti povabljeni na ženitovanje pred tron božjega jagnjeta, da bi z Marijo in vsemi izvoljenimi Boga čestili na večne čase.

Potem grejo sprejeti od očeta hišnega gospodarja v hišo, in so pri zajutruku, potem spremijo ženiha in nevesto v cerkev k poroki. V cerkvi so najbolje primerne knjige „Mnemosinon Slavicum in Drobtinice, kder se najdejo primerne pesmi itd. (Konec prih.)

Smešnica 2. V bližnjem Prekmurskem je peljal nek kmet občinskega notara, rihtarja in še sirotinskega „tutora“ po nekem opravilu k sodniji, in ko drdrajo vedno po jedni vesi, je mnogo veških otrok začelo za njimi bežati, in se jim za voz loviti. Kmet to zapazivši, se jezen

nazad obrne in reče: „No, mi za voz lovite, ne vidite, ka že tri pejam.“
J. G.

Razne stvari.

(Na Vranskem) bila je v nedeljo tombola v čitalničnih prostorih, ki je vrgla 113 fl. 62 kr. dohodkov za uboge šolske otroke. Slava in hvala!

(Celjanko) je menda uže sram bilo starega imena: „Cillier Zeitung“ ter se glasi sedaj: „Deutsche Wacht“, celjski meščani jej pa baje pravijo „Cillier Nachtwächterin“. Papir, tisk, Rakusch, komedijant Besozzi in psovanje na Slovence je pa pri starem ostalo.

(Sreček za tržaško razstavo) izdali so preveč, še 2.000.000 jih imajo neprodanih; zato so izžrebanje od 5. januarja odložili do 18. februarja.

(Celjskega lisjaka) porivajo med ljudi kakor da bi vsi nemškutarji znoreli pa vkljub temu se malokdo nanj naroči. Tako se nam iz Hajdine poročča, da je nekdo hopnil v lisjakov koš, ne zmeneč se za to, da dela Slovincem sramoto.

(Strašno povodenj) imajo na Ogerskem, mesto Gjur (Raab) je poplavljen, pokopališče razdžano, da truge z mrličii proti Donavu plavajo. —

(V Doberno) so poslali milostljivi knez in škof 45 fl., da se 9 največjim ubožcem razdelijo na den Jihove 20letnice. Bog plati!

(Iz Jamovice) se nam piše, da je št. Iljski župan podpisal smrdljivo Mihaličevo prošnjo, da Lohningerjev oskrbnik „lisjake“ ljudem ponuja, da pa so narodnjaki v Mislinji podpisali slovensko prošnjo in državnega poslanca barona Goedelna in deželnega poslanca g. dr. Šuca imenovali za častna srenjčana. Več prihodnjič.

(Poštni uradniki) so dobili ukaz, da morajo vse izkaznice za poštno hranilnico slovenski pisati, če jih tisti, ki hoče denarje vložiti, slovenski nagovori in tako zahteva.

(Berilo o trtnej uši) in vsploh o vinnogradskih škodljivcih nahaja se tudi v knjigi, ki jo je lani izdala družba sv. Mohara pod naslovom: „Naše škodljive živali.“ Tam poglej stran 323.

(Č. g. Matija Majar) slavnoznani buditelj narodni, velezaslužni starosta slovenskih pisateljev in jezikoslovcev se, kakor smo zvedeli, kot popolnoma slep starček, nahaja v velikej siročini. Rojen 7. februarja 1809 v Borljanah na Koroškem, duhovnik od 31. julija 1836, sedaj kot dosluženi župnik živi blizo Celovca. Kdor mu zamore in hoče s kakšnim darom pomagati, naj pošlje naravnost v Celovec (Klagenfurt, Kreuzberg).

(Kres) objavlja v 1. zvezku sledeče: Luteranci, Na mōči, Milko Vogrin, Na planini, Popotni spomini, Moja pesen, V širni prosti svet, Ulrich vitez žlahni Lichtenstein, Epiške indiške pripovedke in pravljiice, Nekaj drobtinic o Stanku Vrazu, Kako so stari narodi mrtve pokapali, Razne malenkosti, Gašpar Rojko, Drobnosti. Kres velja za celo leto 4 fl., za pol leta 2 fl, Po knjigarnah snopič 40 kr.

(Za Mir) so mariborski domoljubi nabrali 31 fl. G. dr. Pajek je k temu uspehu pomagal s tem, da jim je v izbornej besedi razlagal o narodnih pesmah koroških Slovencev. Hvala in slava.

(Ljubljanskj Zvon) ima v 1. zvezku: Čas, Brodnik, Cyclamen, Ajdovski gradec, Spomini na jutrove dežele, Bajke in povesti o Gorjancih, V drugi strugi, Pismo, Smrt carja Samuela, Zvonjenje, Kislo grozdje, Naše obzorje, Slovenske naselbine po Furlanskem, Slovo, Fra Gregorio, Slovenska književnost, Paul Wiener, Slovenski Glasnik. List velja 4 fl. 60 kr, na leto, 2 fl. 30 kr. na pol leta 1 fl. 15 kr. na pol leta, 1 fl. 15 kr. na četrt leta. List je krasen in zanimiv.

(Ropar.) Tomaž Lampe iz Kranjskega je na stezi med Zagorjem in Repošem 10letnega sinka Jere Bradačeve iz Trbovelj prejel, na tla sunil in 10 kr. vropal. Roparja uže imajo pod ključem.

(Izkolomajil) se je vlak železniški med Ponkvo in Poličanami, pa se ni zgodila nobena večja nesreča.

(Na pošti) ni smelo pismo za marko 5 kr. težeje biti od 15 gramov, sedaj sme 20 gramov težko biti.

(Slovenski neznanjo) nekateri poštni uradniki v Mariboru, ker ne vedó, kje je Kozje (Drachenburg), ter dotičnih pisem ljudem nazaj mečejo.

(Pri Oseku) na Hrvatskem so tolovaji vozače z ostrupljenim vinom napajali, omamljene z vozov metali in potem voze in vprego ropali. Dva tolovaja so uže ugrabili.

Listič uredništva: Hvala gg. dopisateljem za dopise, pripovedke, potopise, članke, smešnice, vse pride hitrej ko mogoče na vrsto. G. Farkaš v Il. Vaša zahvalnica prihodnjič.

Loterijne številke:

V Trstu 5. januarja 1883: 32, 13, 60, 69, 64.
V Linci „ „ 34, 1, 54, 69, 15.

Prihodnje srečkanje: 20. januarja 1883.

Veliko trombljo ali pompardon,

še celo novi, ki je stal 47 gold. ima na prodaj Lovro Prenholz p. d. Šmagaj pri sv. Lovrenci v Slov. goric. in terja samo 10 gld.

V najem!

Pekarija in vinotoč

v Ljubljani, v ulicah sv. Florijana št. 12.

se daje pod prav ugodnimi pogoji in sicer takoj v najem. Več se izve pri posestniku hiše, g. Štefanu Žužku.

Bazglas.

Posojilnica v Mariboru

ima v nedeljo 14. t. m. ob dveh popoldan v društveni pisarni v Tegethof-ovih ulicah svoj

občni zbor.

Dnevni red:

1. Poročilo ravnateljstva in polaganje računa za upravno leto 1882;
2. sklepanje o porabi čistega dobička;
3. razni predlogi;
4. volitev ravnateljstva;
5. volitev nadzornišva.

Odbor.

Sadovna drevesa

visoka, posebno zlate parmene in mošanceljni so na prodaj v Radgoni, drevo po 30 kr. — Povprašajo se naj gospodje: Bračko v Orehovci, pošta Radgonska (Radkersburg), in Pavel vit. plem. Hempel v Gradci, Haydn-gasse Nr. 10 II. nadstropje.

1—3

Podučiteljska služba.

Na dvorazrednici pri sv. Miklavži poleg Ormoža je izpraznjena podučiteljska služba v IV. plačilni vrsti in prostim stanovanjem.

Prosila se naj postavnim potem pošljejo do 15. svečana 1883 krajnemu šolskemu svetu pri sv. Miklavži poleg Ormoža.

Okr. šolski svet v Ormoži 2. prosinca 1883.

Prvomestnik

Premerstein l. p.

1—3

Dobra

štacuna z mešanim blagom v najem!

Proti jako ugodnim pogojem se da zavoljo rodbinskih razmer izvrstna štacuna z mešanim blagom vred na veleimenitnem tržnem prostoru v zelo naljudenem in obiskovanem trgu na Spod. Štajerskem takoj v najem.

Pismena vprašanja prosimo poslati opravištvu „Slov. Gospodarja“ pod šte. 100.

1—3

5—7

Ponudba.

Obče znane in izvrstne na Tržaški razstavi s srebrno svetinjo odlikovane

voščene sveče

iz čistega, nepokvarjenega čebelnega voska priporočata

P. in R. Seemann v Ljubljani.

2-8

Posojilnica v Celji

sprejema hranilne vloge (vklade) od vsakega, bodi si ud ali ne in daja

5 gld. od 100 gld. na leto obresti.

Uradni dan vsaki torek dopoludne.

8-12

Po čudovito nizkej ceni

prodava več 1000 štajerskih lodnastih sukenj od 4 fl. naprej.

Janez Müller

v Mariboru, Viktringhofgasse.